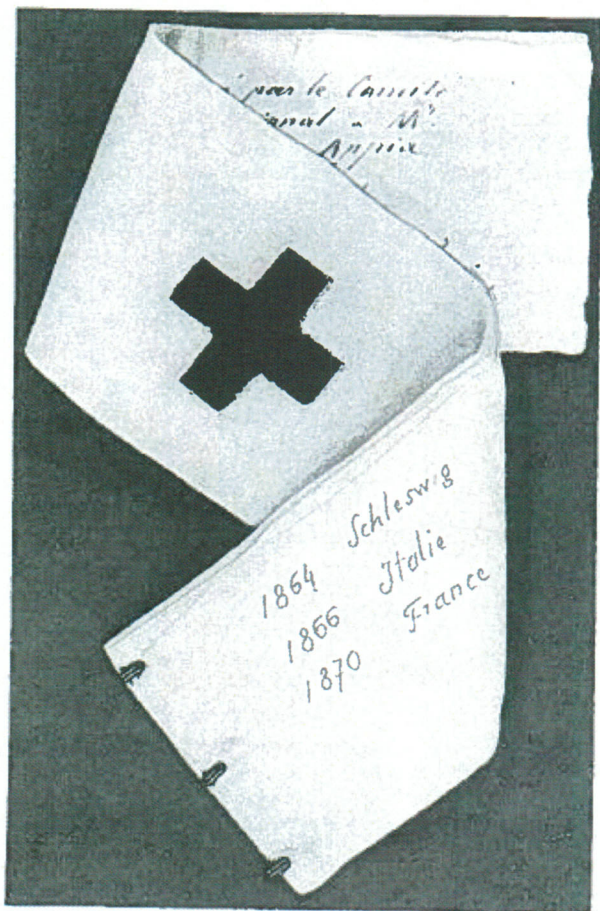

Vi så, hvordan

I 1864 var Røde Kors i aktion for første gang i en krig. Genève-konventionen om såredes behandling i krig blev ganske vist først underskrevet efter krigen, den 22. august 1864, men organisationen var allerede blevet stiftet den 26. oktober 1863, og på stifteren, Henry Dunants foranledning sendte Røde Kors observatører til den slesvigske krigsskueplads. Bl. a. den schweiziske militærlæge Louis Appia, der fik tilladelse til at gøre tjeneste på allieret side. Han bar det første Røde Kors-armbind (herover) som tegn på, at hans opgave på slagmarken var af humanitær art.

Lazaretterne fik fuldt op at gøre efter kampen den 22. februar. Mathias Ovesen af 6. regiments 6. kompagni fortæller:

»6. regiment rykkede ud ad Åbenråvejen den dag, og der mødte vi en lang række bårer med sårede. Især var der en, der var hårdt medtaget. Det kneb for os, for det var de første sårede, vi så, og tilmed lå der ren sne overalt, så vi kunne se, hvordan blodet havde dryppet langs afsted. Siden blev vi så vant til det, at vi ikke regnede det for nogen ting.«

En officer fortæller: »Majoren bandt sit lommeterklæde om min arm for at standse blodet. Jeg kunne godt gå, men blev dog taget op af ambulancen. Vi kom forbi en løbegrav, hvor der stod en norsk læge; han lagde den foreløbige forbindelse. Det så ikke godt ud; der stak benstumper ud af såret; venstre underarm var knust. Lægen smed majorens lommeterklæde og mit afskårne skjortearme hen til en side. Han så meget forbavset ud, da jeg efter endt behandling bad om min manchetknop, han kunne jo ikke vide, at det var en gave, som jeg nødig ville miste.«

En soldat beretter: »En dag fik en af mine kammerater en granatstump i underlivet. Vi var fire andre, som bar ham bort i et dækken. Men åh, hvor den stakkel tog på vej.«

Et fjerde øjenvidne beretter: »Jeg begav mig til Karolineskolen i Sønderborg, hvor de sårede henbringes for at forbindes. Jeg gik ind i gården; langs væggene stod bårerne, endnu våde af blod. Jeg trådte ind i receptionsstuen. Forbindingen var færdig; de uhyggelige redskaber lå endnu på bordene, kasserne med charpi stod opslagne, og lægerne tørrede deres knive.«

En præst skriver i et brev: »Jeg har alt i dag begravet ni danske og en preussisk soldat, døde i mit sogn. En kiste manglede. Den blev erstattet således: et knippe halm, derover en soldaterkappe, så liget, til sidst et knippe halm, alt mellem to ligkister.«

blodet dryppede i den rene sne

Medaljen, de 26 danske damer fik efter krigen.

»I København skal være påtænkt at danne en forening af damer, der ville gøre sygevogetertjeneste på lazaretterne. Det er en smuk og den danske kvinde værdig tanke, men vi bør ikke anbefale den. Det gælder ikke at pleje, forbinde og lindre en enkelts lidelser, men hundreder, og erfaringen viser fra andre steder, at slige ofre fra kvindens side er af langt mindre betydning, end de fortjene. Desuden er der i forholdene så meget, der ville støde sømmeligheden og stride mod den kvindelige blufærdighed, at vi må fraråde at gå videre end til den smukke tanke. Hvad der derimod trænges til er dygtige og rutinerede gangkoner, men for dem er der beskæftigelse nok i København.«

Trods denne advarsel, der stod at læse i »Illustreret Tidende«s reportage fra krigsskuepladsen engang i marts, påtog 26 damer sig sygepleje på lazaretterne. De fik efter krigen en orden af kongen.

Ambulancetjenesten var forholdsvis godt organiseret i 1864 (øverst til venstre), og mange kvinder fulgte Florence Nighthingales eksempel fra krigen og gjorde tjeneste på lazaretterne. På de tyske lazaretter arbejdede f. eks. mange nonner (nederst til venstre).